

Libaraukarid koduaeda

Raukariteks nimetatakse Ojamaa ja Farö saare jäänuklike siluri lubjakividest kaalusambaid. Üks raukarite leiukoht on ka Olandil. Need kaljumoodustised on ühed fantastilisemad Läänemere ümbruse looduse ilminguid.

Seda enam valdab kahjutun-
ne, et Eestis midagi säarast
ette ei jää, ehkki siin lasuvad
täpselt samad kivimikihid.
Leidub küll natukese lubavaid
kilde. Nagu Muinu Üigu panga
Rippuv rahn ehk Varraani pea
ja Vormsi Hoitbergi korallriffi
turritav sambaluis. Aga tõelisi
raukarid siiski pole.
Seda suurem sai üllatus,
kui nüüdseks juba kahaksa
aasta eest Sõrves Ohessaare
pangamäel nägin vastu loo-
jangut kerkimas isearalike
nurgetisi kivitaraavikke. Kas
tõesti...? Siiski polnud need
looduse sünnitus, vaid inimeste
käteto.

Järgneval suvedel trehvasin
Saaremaa randades üha uusi
libaraukarid. Päljud lipa-
lapa mõnest päelatakast üles
visatud, mitmed aga tõelised
meistriteosed. Üks viimiste-
tulin seisis Tagamõisa pool-
saarel Undva rannas. See oli
laotud mere poolt libitud
pisikestest lapikutest lubja-
kividest, keskel toestuseks
raudarras.
Mispärast inimesed ometi
neid laovad?
Isegi Lõuna-Eesti lõunatip-
pu Peetri jõe äärde Kalkahjule,
kus paljanduvad devoni ajastu
pakivid, jõudis see isearalik
kivitornikeste ladumise kom-
me? Jah, miks? Mina vastust
ei tea. Ühest küljest nad mulle
igatahes meeldivad. Eskäät
need, mille loomisel on näh-
tavat vaeva ilmutatud. Teisalt
kivitornikesi liigelt kuhjama,
nii et mõne pangauki või
rannavalli loo-

mulle ilu üleni kaob.
Libaraukaritega on süsa-
võitlusse asunud. Sellessegi
võib kaheti suhtuda. Liig-
set risustust peaks muidugi
korvaldama, samas tasuks
meistritelikumad näited siiski
säilitada. Paris välja juurida
seda rahvaalgatuslikku toi-
mingut vaevalt enam saab.
Ehk pole vajagi. Vähemalt on
libaraukarite randa ladumine
märkeks etem toimetamine,
kui nood valgetest kivikestest
liivastele tepervedele lüktud
karjavad nimedepad (nagu
näites Hiiu- ja Kõpu näha
võib).

Kaheldamatult on libarau-
karid üpris inspireeriv nähtus.
Oma esilekõlunudivas skulptu-
raalsuses annaks nad õigesti
paigutatuna aktsenti igasse
aeda. Nõnda sündisidki minu
koduaja libaraukarid. Erteval-
mistused olid: aukude kaeva-
mine, nende sisse raudarradad
ja täiteks liiv, ning karutäite
Hiiu- viisi põllupae vedamine. Hiiu-
vaid ronitaimi välja. Äga see
nemata ka igasuguseid turni-
nõu ja teine teema. Kivalt,
lekub hakas kõrgist neist
sambakestest ja ümbritsevast
kiviaadadest kujunema hoopis
teistmoodi võlu. Selle tunneb
kohe ära, kuid seda on võima-
tu kirjeldada.

Kuid elus ei lähe kõik pla-
nipäraselt. Oeldakse, et iga aed
võiks peegeldada oma asukoha
loodust. Nii juhtus ka minu
libaraukaritega. Nad ei kukku-
nud põrnugi välja Saaremaa
randade sarnaselt. Muidugi:
kohalikud pakivid on ju soo-
tuks erinevad, ja

Tapio Vares

lavidid ja leetpöösad.
keskel oitsevad mesilasi täis
kodukootud "antiikvaremete"
le. Eriti juulikuus, mil nende
vahemere äärde, sürraalislike
keselistel päevadel ära kaugete
uus meeleolu. See kannab päi-
sambakestest ja ümbritsevast
kiviaadadest kujunema hoopis
teistmoodi võlu. Selle tunneb
kohe ära, kuid seda on võima-
tu kirjeldada.

Libaraukarid Kesk-Hiiu- ja Kõpu rannas 2009. a

Libaraukarid Ohessaare pangal Saaremaal 2001. a

Libaraukar Undva rannas Saaremaal 2003. a